

Seminarska naloga za tekmovanje turistični vodnik

Z Kulebajkom po naselju med vinskimi griči

Avtorica: Tjaša Hajnžič

Mentorica: Bojana Korez

Jakobski Dol, april 2020

KAZALO VSEBINE

UVOD	4
1. JAKOBSKI DOL	5
1.1 ZGODOVINA JAKOBSKEGA DOLA	5
2. OPIS POTI	6
2.1 ODSEKI VODENJA	6
2.2 TEHNIČNI NAČRT VODENJA PO ODSEKIH	7
3. OPIS POTI PO ODSEKIH	8
3.1 CENTER KRAJA	8
3.2 CERKEV	8
3.3 NAGROBNIKI IN SPOMINSKE PLOŠČE	9
3.4 JOHANES, LOVSKI DOM Z JAMO	9
3.5 MLIN NA VETER	10
3.6 BOLNARJEV STUDENEC, MULEČEVA KAPELA SV. MARTINA, KUŽNO ZNAMENJE PRI ŽMAVCU	10
3.7 VINOGRADNIŠTVO MULEC	11
4. CENA TURISTIČNEGA PRODUKTA	12
5. INFORMACIJE ZA SAMOSTOJNI OGLED	12
6. APLIKACIJA SLOVENSKI TURISTIČNI VODNIK	13
7. LITERATURA	13
8. PRILOGE	14

KAZALO SLIK

Slika 1: zemljevid poti.....	6
Slika 2: autarski stol	14
Slika 3: ampelografski vrt in klopotec	14
Slika 5: cerkev sv. Jakoba	14
Slika 4: relief cesarja Probusa	14
Slika 6: spominska plošča Jerici Schopf	14
Slika 7: kip Johanesa	14
Slika 8: lovska jama	15
Slika 9: Vogrinov mlin	15
Slika 10: Bolnarjev studenec	15
Slika 11: Mulečeva kapela	15
Slika 13: kulEbajki	15
Slika 12: vinogradniška kmetija Mulec.....	15

UVOD

V seminarski nalogi bom predstavila vodenje po svojem domačem kraju Jakobskem Dolu. Če vas zanima vonj ali okus žlahtne kapljice ne zamudite priložnosti obiskati Jakobskega Dola s vsemi njegovimi lepotami. Odlično je predstavljen s kulturnimi in zgodovinskimi znamenitostmi vse od Autarski stol, relief cesarja Probusa, klopotec in ampelografski vrt, cerkev, mlin na veter, kip Johanes, lovski dom z lovsko jamo, Mulečeva kapela, Bolnarjev studenec do kužnega znamenja pri Žmavcu. Na voljo bo turistični produkt za ceno 20€, ki bo omogočala ogled vseh teh znamenitosti s električnimi kolesi »kulEbjaki« in prav tako ponujala sladkanje s domačimi dobrotami ter poskušanje vin v odlični kulisi. V bližini je ogleda vreden še jelenov greben, kjer lahko najdemo jelene in srne na paši.

1. JAKOBSKI DOL

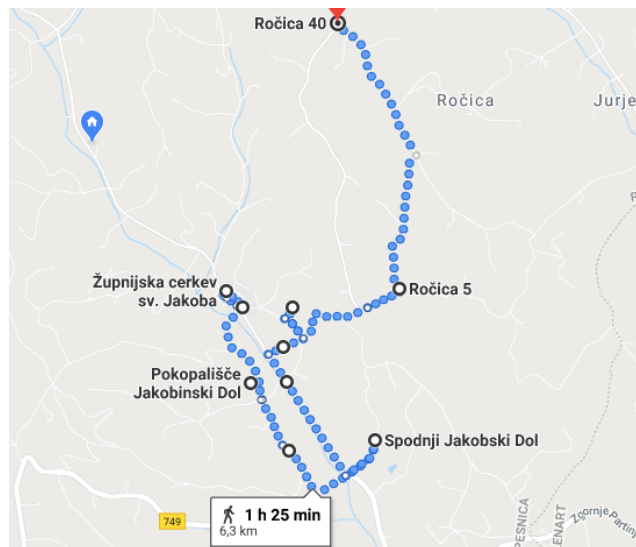
Jakobski Dol je majhna, urejena vasica, z lepo cerkvijo Sv. Jakoba, s šolo, storitvenimi in proizvodnimi objekti. Njena zgodovina sega daleč v preteklost, kajti rodovitna zemlja je dajala kruh mnogim generacijam. Je del Slovenskih goric in upravno razvrščen v občino Pesnica. Na severu se razteza do naselij, ki spadajo k Sladkemu Vrhu in Velki ter Šentilju, na jugu meji na občini Jurovski Dol in Maribor. Na obronkih Slovenskih goric se proti severovzhodu na površini 78 km² razprostira Občina Pesnica. Jakobski Dol sestavljajo naslednji zaselki: Drankovec, Flekušek, Kušernik, Mali Dol, Počenik, Ročica, Slatenik, Spodnje Hlapje, Spodnji Jakobski Dol, Zgornje Hlapje in Zgornji Jakobski Dol.

1.1 ZGODOVINA JAKOBSKEGA DOLA

O stalni poselitvi teh območij lahko govorimo že v mlajši kameni dobi. To dokazuje najdba dveh kamnitih sekir na Spodnjem Hlapju (5.–3. tisočletje pr.n.št.). Na območju Jakoba je bilo najdeno tudi bakreno bodalo. Rimska gomilna grobišča, nastala v prvih stoletjih po Kristusu, pričajo o poselitvi tega območja že v tem času. Na to dobo nas spominja tudi rimski nagrobnik neznanega izvora z letnico CIL III, vzidan v zunanji zid cerkve Sv. Jakoba. Pisno omembo krajevnega imena Sant Jakob prvič zasledimo v popisu deželno knežjega davka iz leta 1527. Jeseni leta 1532 so kraj obiskali posamezni oddelki ogromne turške vojske, ki se je pod Sulejmanom II. Namenila proti Dunaju, ob povratku pa so se znesli nad cerkvijo in jo popolnim opustošili.

2. OPIS POTI

Dopoldne se bomo zbrali v samem centru kraja, pri avtobusni postaji nasproti šole, kjer naredim uvod in na kratko predstavim kraj. Ogled začnemo prav tam ob brajdi 400-letne modre kavčine, se pomaknemo do ampelografskega vrta z klopotcem, ter kasneje do reliefa cesarja Probusa. Nadaljujemo do cerkve sv. Jakoba, kjer bomo na kratko povzeli njeno zgodovino in izgled in si jo podrobno ogledali. Pri gostilni Žmavc si izposodimo »kulE bajke«, električna kolesa, za odkrivanje okolice. Podamo se do pokopališča in si ogledamo muzej jakobskih nagrobnikov na prostem, in spominske plošče v vojni padlim jakobčanom ter žrtvi procesov čarovništva. Peljemo se do kipa Johanesa, lovskega doma in kraške jame, kjer bomo omenili nekaj zanimivosti. Sledi pot do edinega obratujočega mlina v kraju – Vogrinovega mlina, kjer si bomo ogledali notranjost. Potem pot do Ročice, kjer si prvo ogledamo Bolnarjev studenec nato pa se povzpneemo do Mulečeve kapele sv. Martina in Kužnega znamenja pri Žmavcu. Za konec pa sledi predstavitev vinogradniške kmetije Mulec, kjer bomo uživali v degustaciji lokalnih vin in dobrot. Tam bomo naredili zaključek, posredovane bodo še informacije za samostojen ogled in kako je s vrnitvijo koles.

Slika 1: zemljevid poti

Vir slike: Google maps

2.1 ODSEKI VODENJA

- I. CENTER KRAJA
- II. CERKEV
- III. NAGROBNIKI IN SPOMINSKE PLOŠČE
- IV. JOHANES, LOVSKI DOM Z JAMO
- V. MLIN NA VETER
- VI. BOLNARJEV STUDENEC, MULEČEVA KAPELA SV. MARTINA, MUŽNO ZNAMENJE PRI ŽMAVCU
- VII. VINOGRADNIŠTVO MULEC

2.2 TEHNIČNI NAČRT VODENJA PO ODSEKIH

10.00 - 10.20	I. odsek	Sprejem v centru kraja, splošno o kraju, autarski stol, klopotec, brajda iz potomk 400 - letne modre kavčine, relief cesarja Probusa
10.20 - 10.50	II. odsek	Ogled cerkve, izposoja kulEbjakov
10.55 - 11.05	III. odsek	Ogled muzeja nagrobnikov na prostem in spominske plošče
11.10 - 11.30	IV. odsek	Ogled Johanesa, lovskega doma z jamo
11.35 - 12.00	V. odsek	Ogled mlina na veter
12.10 - 12.40	VI. odsek	Bolnarjev studenec, Mulečeva kapela sv. Martina, Kužno znamenje pri Žmavcu
12.40 - 14.10	VII. odsek	Degustacija in kosilo v vinogradništvu Mulec, zaključek

3. OPIS POTI PO ODSEKIH

3.1 CENTER KRAJA

➤ AUTARSKI STOL

Autar je bil nekoč zelo pomembna oseba kraja, saj je bil čuvaj vinograda. Autarski stol služi kot spomin na pretekle autarje in za vsakoletno ustoličenje autarja ob prireditvi Jakobova nedelja. Na zadnji strani zgoraj je žig, ki se prevede v »z dovoljenjem vladarja cesarja Marka Avrelija Probusa vzvišenega« saj je Probus bil ljubitelj vinske kapljice, zato je svojim vojakom zaukazal vinsko trto zasaditi na vseh legah svojega cesarstva. Rimski vojaki so bili torej tisti, ki so k nam prinesli to nadvse cenjeno rastlino. O nastanku autarskega stola pa pripoveduje sledeča »pripovedka o autarju Viliju«. Pred mnogimi leti je med jakobskimi griči živel velikan Vili, ki je bil kosmat in zelo močan. Jeseni je opravljal naloge autarja. Nihče mu ni upal ukrasti niti ene grozdne jagode. Nekega dne pa je zaspal in ko se je zbudil so bili trsi s praznimi pecljami. Vili se je tako razjezil, da je odvrigel autarsko palico v zemljo in za večno odšel iz naših krajev. Palica je še danes zarita v zemljo, le kratek zgornji del je še vedno nad površjem. Domačini ta del imenujemo autarski stol.

➤ KLOPOTEC, AMPELOGRAFSKI VRT IN POTOMKA 400LETNE MODRE KAVČINE

V samem centru se nahaja tudi klopotec, ki jeseni odganja škorce in varuje vinograd – ampelografski vrt. Nasajenih je vseh osemnajst sort, ki jih je dovoljeno saditi na našem območju. Trsi posameznih sort so označeni z aluminijastimi ploščicami, zanje pa skrbi Vinogradniško društvo Jakob. Na tej lokaciji je prav tako zasajena potomka 400 let stare trte iz mariborskega Lenta. Na klopotec, najpomembnejši simbol Slovenskih goric, Prlekije in Haloz, so zelo ponosni tudi v Jakobu. Mladi ga v središču kraja, ob vznožju ampelografskega vrta, vsako leto postavijo s posebnim zanosom.

➤ RELIEF CESARJA PROBUSA

Na stavbi bivše pošte imamo relief rimskega cesarja Probusa. Na reliefu piše: »IMP.C.M.A. PROBUS AVG, 276-282« kar pomeni: »Vladar cesar Mark Avrelij, Probus vzvišeni.« Bil je pobudnik vinogradništva v Slovenskih goricah. Njegova podoba v tej velikosti je svetovna redkost, saj na svetu obstajata samo dve podobi cesarja v naravni velikosti.

3.2 CERKEV

Prvotna cerkev je bila zgrajena v gotskem slogu, domnevno med 13. in 15. stoletjem. Pisno prvič omenjena 24. oktobra 1535, ko jo je po turškem pustošenju ponovno posvetil lavantinski škof koadjutor Filip Renner. Hkrati je na novo posvetil uničeno pokopališče okoli cerkve. Cerkev je do takrat imela tri oltarje; glavni je bil posvečen Devici Mariji. Oltarja v čast sv. Jakoba še ni bilo. Obe stranski kapeli sta najverjetneje nastali leta 1686. F.B. Ordinariatskanzlei navaja, da je bila cerkev dograjena leta 1642. Leta 1760 je bil glavni oltar že posvečen sv.

Jakobu starejšemu. Zakristija je bila lepo urejena, na okoliškem pokopališču obdanem z zidom je stal križ. Trenuten prezbitarij je bil verjetno urejen leta 1801. Zvonik je bil zvišan in na novo prekrit leta 1850. Novo župnišče je bilo zgrajeno leta 1875. V njem je knjižnica z okoli 4000 knjigami. Najstarejše so iz konca 19.stoletja. Na zunanosti cerkve so nekatere ohranjene nagrobne plošče, kot od župnika Andreja Kronabetvogela in učiteljice Ursule Zinauer. Na južni strani pa tudi zakoncev Marije in Mathiasa Roschger (Rošger). Desno od te plošče pa je tudi rimski nagrobnik iz 2.stoletja, ki je najdragocenejši nagrobni kamen v Jakobskem Dolu, saj je edini kamen reliefno upodobljene pokojne.

3.3 NAGROBNIKI IN SPOMINSKE PLOŠČE

Muzej jakobskih nagrobnikov na prostem ob mrliški vezici je v fazi nastajanja. Ima tri nagrobnike: Doklov, Zorjanov in Sirkov nagrobnik. Vsi so narejeni iz belega pohorskega marmorja, ki se ga danes več ne izkorišča, ker ni na razpolago blokov, ki bi bili veliki okoli 10 kubičnih metrov, kot zahteva današnja kamnoseška industrija.

Na vežici se nahajata dve spominski plošči; na prvi o padlim v 1. svetovni vojni in vojni za Koroško, na drugi pa padlim v 2. svetovni vojni. Na spominski plošči 1. svetovne vojne in vojne za Koroško je zapisanih 92 žrtev (na vzhodni fronti jih je padlo 29, na zahodni 35, v vojni za Koroško pa 4). Na spominski plošči padlim v 2. svetovni vojni je zapisanih 70 žrtev. Med vojaki nemške vojske je bilo 49 žrtev, med partizani 5, med slovenskimi četniki 4, med vojaškimi obvezniki Kraljevine Jugoslavije 1 žrtev in med civilisti 11 žrtev – od tega so bili 4 ubiti v Jakobskem Dolu. Zraven pa je tudi spominska plošča žrtvi čarovniških procesov v spomin Jerici Schöpf (tudi Schefin), ki je po strahotnem mučenju je priznala prijateljevanje s hudičem po imenu Gregor in je zato bila sežgana v gradu Radgona. O obtožbi (ki se s priznanjem večinoma ne ujema) in prijavitelju lahko le ugibamo.

3.4 JOHANES, LOVSKI DOM Z JAMO

➤ JOHANES

Po legendi je bil Janez Nepomuk praški nadškof in kot tak tudi spovednik češke kraljice. Kralju je prišlo na uho, da mu kraljica ni ravno zvesta in ker je bil kot vsak moški tudi malo ljubosumen, je od Janeza zahteval, da mu pove kaj več o posteljnih izletih svoje lepe žene. Janeza je seveda zavezovala spovedna molčečnost, zato ni črnil niti besedice, razjarjeni kralj pa je dal Janeza umoriti in njegovo truplo ponoči vreči v reko Vltavo. Zaradi mučeniške smrti je Janez Nepomuk postal svetnik, zavetnik duhovnikov in vseh ljudi, ki so imeli tedaj opravka z vodo. Kipi Janeza Nepomuka zato običajno stojijo ob reki ali potoku. O našem kipu vemo zelo malo. Stoji v bližini potoka Srebotnika in križišča cest. Postavili naj bi ga v 19. st., in sicer lastniki Spodnjega Jakobskega dvorca. V roki drži križ in gleda v smeri Jakobskega Dola.

➤ LOVSKI DOM Z JAMO

Lovski dom se nahaja levo nad Spodnjim Jakobskim dvorcem. Tukaj imajo lovci svoj lovski dom in krmišče za divje živali. Na našem rajonu živijo srne, zajci, fazani, jazbeci, lisice, pižmovke in vidre.

Ob samem lovskem domu je nasad trte, katera nas vodi do jame, kjer so vidni zelo lepi stalaktiti. Jamo so po naključju odkrili lovci leta 1995, ko so delali sanacije površine ob lovskem domu, zato smo jo poimenovali Lovska jama. Jama nima tekoče vode in je ograjena, ker so jo uničevali.

3.5 MLIN NA VETER

Mlin je bil zgrajen leta 1998 iz betona in železa in je značilen po svojem srednjeveškem obzidju. Krila so v razponu 15m s vetrnico, ki se vrti maksimalno 14 vrtljajev na minuto. V primeru močnega vetra se samodejno ustavi in vetrnica se obrne vzporedno s smerjo vetra. V notranjosti je strojnica z letnico 1921, vhodna vrata pa so celo iz 15.stoletja. Nad njimi je kamnita plošča z napisom »Vogrinov mlin«. Sistem še poganja valje za luščenje ajde, stiskalnico za hladno stiskanje olja, kovaški meh, ki je v kovačnici v kleti, in dinamo za proizvodnjo elektrike. Pod mlinom je hiša z letnico 1790, v kateri je etnološka zbirka, ob njej pa zbirka muzejske kmetijske mehanizacije, vključno s pogonskimi motorji, galerija z lesenimi skulpturami Rudolfa Vogrina in slikami drugih umetnikov. Nekoč so bili v Jakobskem Dolu trije mlini na veter, ki pa jih danes več ni, vendar Vogrinov mlin obratuje in je v njem mogoče kupiti biološko moko.

3.6 BOLNARJEV STUDENEC, MULEČEVA KAPELA SV. MARTINA, KUŽNO ZNAMENJE PRI ŽMAVCU

➤ BOLNARJEV STUDENEC

Bolnarjev studenec se nahaja med hišo na Ročici 5 in potokom. Na kamnitem portalu, ki se zapira z lesenimi vrati je napis »17 A. M. 94«. Voda priteka po lepo oblikovanem kamnitem žlebu in odteka po kamnitem iztoku. Globina vodostaja je 80cm. Leta 2014 je bil temeljito obnovljen s strani Leona Senčiča. Po pripovedki je v tem studencu prebival žabji kralj, ki pa ga je videlo le nekaj prijaznih in dobrih ljudi. Z najvišjega mesta v dolini je vladal velikemu žabjemu kraljestvu. Na kroni je imel na dolgih zlatih pecljih tri velike blesteče bisere. Ti biseri so se imenovali Preteklost, Sedanjost, Prihodnost. Opominjali so ga na tri bistvene stvari, ki jih mora poznati dober vladar. Da mu ni bilo treba sneti krone z glave, ko je šel skozi vrata, je imel nad vrati tri odprtine, vsako za svoj biser. Ne vemo, če žabji kralj še prebiva v studencu, a tri odprtine nad vrati so še vedno vidne.

➤ MULEČEVA KAPELA

Ta velika in daleč vidna kapela stoji v bližini domačije Mulečevih. To kapelo je dal postaviti Filip Mulec, za tem, ko se je zvečer vračal domov v Sv. Trojico in je videl posebno svetlobo in na tem mestu dal sezidati kapelo. Kapela ima 7,5m visok zvonik, visok kamnit kip sv. Martina,

kip sv. Urbana, na steni naslikanega sv. Cirila in sv. Metoda, oltar, kip stoječega Jezusa, kip Marije. Postavljenih je tudi 6 klopi, na katerih lahko sedi 18 ljudi. Nad vhodnimi vrati pa je napis: »Dal postaviti v čast božjo / in Marijino / Filip Mulec, / posest. iz Sv. Trojice / Slov. gorice leta 1914«

➤ KUŽNO ZNAMENJE PRI ŽMAVCU

Žmavcevo kužno znamenje stoji na vrhu hriba pri domačiji na Ročici 41. Štirioglati kamniti steber je na vrhu delno poškodovan, kamniti križ na vrhu je pa odstranil Zavod za spomeniško varnost, kot so povedali domačini.

3.7 VINOGRADNIŠTVO MULEC

Tako v osrčju Slovenskih goric, le 15 km iz Maribora, najdete družinsko vinogradniško kmetijo Mulec. Ponašajo se z več kot 100-letno tradicijo pridelave izjemno kakovostnih vin. Zasajenih imajo 5 ha vinogradov, iz katerih letno pridelajo približno 30.000 litrov vina, ki ga v celoti ustekleničijo. Pohvalijo se lahko s pestro sortno paleto vin, med katerimi je 9 belih sort (renski rizling, sauvignon, traminec, chardonnay, sivi pinot, rizvanec, rumeni muškat, muškat otonel in hišna posebnost modri pinot v belem), rose in 2 rdeči sorti (zweigelt in modri pinot). Pred petimi leti so se odločili za integrirano pridelavo grozdja in vina. Vso grozdje tako potrgajo izključno ročno in ga stisnejo v moderni pnevmatski preši. Bela vina zorijo najmanj eno leto v nerjavečih inox posodah, za rdeča vina pa uporabljajo lesene sode, v katerih vina zorijo najmanj dve leti. Vsa sodobna tehnologija za obdelavo in predelavo jim omogoča pridelavo vrhunskih vin, tako suhih kot tudi slajših vin in penin. K visoki kakovosti pridelanega vina pa poleg ljubezni in sodobne tehnologije, pripomorejo tudi najboljše južne lege Ročice in Spodnjega Hlapja. Tako v njihovi 150-let stari kleti zorijo tudi ledene trgateve, suhi jagodni izbori in rdeča penina iz modrega pinota. Da vložen trud ni zaman, dokazujejo zadovoljni obrazi njihovih obiskovalcev in tudi številne dobljene medalje in šampionski naslovi z vinskih sejmov v Sloveniji, Avstriji in Angliji (Decanter, AWC Vienna, Vino Ljubljana).

4. CENA TURISTIČNEGA PRODUKTA

Vodenje se izvaja za zaključeno skupino 20 oseb (Turistično društvo Jarenina).

V ceno je vključeno:

- Vodenje z lokalnim vodnikom 80€/skupino
- Izposoja električnih koles »kulEbike« 4€/osebo
- Degustacija in kosilo pri vinogradniški kmetiji Mulec 20€/osebo

Cena: 28€/osebo

5. INFORMACIJE ZA SAMOSTOJNI OGLED

Turistično vinogradniško društvo Jakob

Sp. Jakobski Dol 4 a, 2222 Jakobski Dol

Kontaktna oseba: Irena Očkerl

Tel: 041/342-528, 041 922 059

E: tvd@jakob-turizem.si

Društvo kmečkih žena Jakob

Spodnji Jakobski Dol 4 a, 2222 Jakobski Dol

Kulturno društvo mi Jakob

Spodnji Jakobski Dol 2, 2222 Jakobski dol

Vinogradništvo Mulec

Ročica 40, 2222 Jakobski Dol

Tel: Gregor +386 31 374 416

E: vino@mulec.si / info@kulebike.si

Gostilna in vinoteka Žmavc

Spodnji Jakobski Dol 2, 2222 Jakobski Dol

Tel: +386 (0) 41 60 90 20

E: info@gostilnazmavc.si

Odpiralni čas:

od ponedeljka do sobote - od 8. do 22. ure

nedelja - od 8. do 21. ure

Občina Pesnica

Pesnica pri Mariboru 43a, 2211 Pesnica pri Mariboru

Tel: (02) 654 23 09

E: obcina.pesnica@pesnica.si

6. APLIKACIJA SLOVENSKI TURISTIČNI VODNIK

Mojega kraja v mobilni aplikaciji slovenski turistični vodnik žal ni. Bi pa priporočala, da se doda, saj je kraj poln zanimivih znamenitosti, kulturnih dogodkov, kulinarčnih ponudb,... Sama bi vključila vse znamenitosti, ki sem jih v seminarski nalogi omenila torej autarski stol, ampelografski vrt s klopotcem, relief cesarja Probusa, mlin na veter, cerkev, Bolnarjev studenec, lovska jama,... ter tudi znamenitosti, ki jih nisem omenila, torej kužna znamenja, kapelice, izstopajoče bivanjske hiše, etnološke zbirke,.. Prav tako bi pa vključila prireditve, ki se dogajajo čez leto kot so Jakobova nedelja, Harmonija hrane in vina, spektakel med veterani Jakoba in Jarenine, lovsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, kolesarjenje po Jakobu s postanki na kmetijsko-vinogradniških kmetijah, odbojgarsko tekmovanje na mivki ter druge. Ker pa brez domačih dobrot v tej kulinarčni deželi ne gre, bi vključila vse kmetijsko-vinogradniške hiše, ki jih je kar precej in tudi gostilno in vinoteko Žmavc. Dodala bi tudi izposojajo električnih koles kulEbjakov, ki sem jih uporabila v seminarski nalogi.

7. LITERATURA

- Senčič, L. (2018). Jakobski Dol: kulturne, zgodovinske in naravne znamenitosti. Jakobski Dol: Kulturno umetniško društvo Jakob.
- Društvo kmečkih žena Jakob, turistično društvo Jakob (2003). Zbornik: Jakobski Dol, kraj in ljudje. Maribor: Grafiti studi d.o.o Maribor

8. PRILOGE

Slika 2: autarski stol
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 3: ampelografski vrt in klopotec
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 5: relief cesarja Probusa
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 4: cerkev sv. Jakoba
Vir slike:

<https://dekanijajarenina.wordpress.com/sv-jakob-v-slovenskih-goricah>

Slika 6: spominska plošča Jerici Schopf
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 7: kip Johanesa
Vir slike:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7d/Kip_sv._Janeza_Nepomuka_%2C_Spodnji_Jakopski_Dol.JPG

Slika 8: lovska jama
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 9: Vogrinov mlin
Vir slike:
<https://www.rsg.si/?p=2351>

Slika 10: Bolnarjev studenec
Vir slike:
<https://www.pesnica.si/Files/eMagazine/100/62961/novice2014.pdf>

Slika 11: Mulečeva kapela
Vir slike: Mojca Križanec osebno

Slika 13: vinogradniška kmetija Mulec
Vir slike:
<http://www.mulec.si/vsebina/1034/Tradicija-in-okolis>

Slika 12: kulEbjki
Vir slike:
https://www.avto.info/f/pics/Obvestila/Projekt_KULeBIKE_8_b.jpg